

Utbildningsinspektion i grundskolan Klevshults skola

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Klevshults skola	Antal barn/elever
Grundskola	34
Skolbarnsomsorg	20
Förskoleklass	5

Utbildningen vid skolan omfattar skolår F-5. I anslutning till skolan finns förskola. Skolbarnsomsorgen är integrerad i skolans lokaler. Förskolan och fritids omfattas inte av denna granskning.

Skolans elever och pedagogiska personal arbetar i två arbetslag F-2 och 3-5.

Flertalet elever har lång skolväg vilket innebär att de åker skolskjuts.

Skolans huvudbyggnad är från 1950-talet. Viss del av verksamheten genomförs i Fågelförsskolan som ligger i Skillingaryd.

Klevshult ligger i södra delen av Vaggeryds kommun.

Genomförandet av inspektionen i Klevshults skola

Skolverket sände den 6 maj 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Klevshults skola har bestått av experten Arne Huseby och undervisningsrådet Gösta Karlsson. Besök i Klevshults skola genomfördes den 13 oktober 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Klevshults skola, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Klevshults skola genomfördes formella intervjuer med elever, föräldrar, skolledning och personal. Lektioner i samtliga klasser besöktes.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

De flesta eleverna på Klevshult skola gestaltar de normer och värden som anges i måldokumentet. De känner sig trygga och trivs på skolan. Personalen påpekar den lilla skolans fördelar med närhet mellan barn och vuxna, men menar samtidigt att det finns nackdelar eftersom elevurvalet är så litet. Eleverna är hänvisade till varandra och har inte alltid kamrater.

Vid inspektionstillfället kunde inspektörsteamet vid några tillfällen konstatera att det förekom bråk mellan elever på skolan. Personalen påpekar att det förekommer många konflikter på skolan med få inblandade. Vid samtal med eleverna berättar dessa att det förekommer bråk varje dag. De säger att man inte alltid är goda vänner på skolan. Detta har föranlett en utökad föräldrakontakt. Föräldrarna uttrycker samtidigt att de känner stort förtroende för lärarna.

Inspektörsteamet gör bedömningen att föräldrar och personal har vant sig vid den konfliktfyllda situation som råder på skolan. Inspektörsteamet bedömer dock att situationen inte är bra och att skolan måste sträva mot att helt eliminera kränkningar.

Något större elevinflytande finns inte på skolan. Arbetet är lärarstyrkt och ger därför inte något större utrymme för inflytande för eleverna. Eleverna menar att det i stort är läraren som bestämmer. Eleverna har heller inte medvetandegjorts om vad elevinflytande innebär.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att de flesta eleverna i Klevshults skola utvecklar normer, värden och förhållningssätt som ligger väl i linje med nationella och lokala mål. Skolmiljön är i stort trygg och bemötandet mellan eleverna och mellan elever och vuxna är mestadels positivt. Dock förekommer det många konflikter mellan elever. Det finns också elever som är utanför på skolan. Skolan bör intensifiera arbetet med detta så att kränkningar och utanförskap helt upphör på skolan. (se vidare avsnitt 3)

Elevernas möjlighet att i takt med stigande ålder vara med och ta ansvar för sitt skolarbete får betraktas som ett utvecklingsområde som bör intensifieras på skolan. (se vidare avsnitt 3)

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Vid de lektionsbesök som genomfördes vid inspektionstillfället gavs inga exempel på ett individ- och problemorienterat undervisningssätt.

Samtliga elever vid skolan har individuella utvecklingsplaner. Dessa utgör bland annat grunden för utvärdering och uppföljning av elevernas lärande. Dessa används också vid utvecklingssamtalen. Man har emellertid inte lyckats att involvera eleverna i tillräcklig omfattning i detta, vilket också eleverna påpekar vid intervjun. De säger att de inte känner till vad en individuell utvecklingsplan innebär. De säger samtidigt att de sällan har tillfälle till reflektion och självvärdering.

Eleverna har liksom föräldrarna inte någon större kunskap om de mål som gäller för verksamheten.

De nationella ämnesproven i årskurs 5 genomfördes av fyra elever. Samtliga elever har nått målen i svenska. Några elever har ännu inte nått målen i matematik och engelska.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att skolans kunskapsresultat är goda. Skolan behöver dock involvera eleverna i större utsträckning i de individuella utvecklingsplanerna så att eleverna i högre grad blir medvetna om sitt eget lärande. Man behöver också konkretisera de mål som gäller för verksamheten så att dessa blir tydliga för både elever och föräldrar vilket är en förutsättning för att de skall kunna utöva inflytande. Eleverna bör också ges större möjlighet till reflektion och självvärdering.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Personalen arbetar ständigt med normer och värden. Detta sker bland annat i form av ringsamtal, temaarbete kring vänskap, kompisamtal och genom arbete med kamratsödjare, s.k. Kisar. Lärarna berättar också att eleverna kan samla stjärnor. Om en elev/klass lyckats samla tio stjärnor under en vecka får eleven/eleverna välja att göra vad den/de vill.

Detta är ett arbetssätt som har utarbetats i samverkan med eleverna. Eleverna har fått vara med och ge förslag inom vilka områden förbättringar bör ske. Därefter har de fått vara med att bestämma vilka konsekvenser ”korrekta” beteenden genererar. Syftet med arbetssättet är att skapa ett motivationshöjande belöningsystem. Inspektörerna förutsätter att detta system gagnar samtliga elever och inte får exkluderande effekter.

Elevernas formella inflytande utgörs av klassråden. Vid samtal med eleverna uttrycker flera av dessa att de inte känner till syftet med klassrådsverksamheten.

I övrigt har eleverna inflytande genom de planeringsböcker de har. Där kan de välja vilket arbetssätt de vill använda sig av och när de genomför de uppgifter som de fått av lärarna.

Skolan har utarbetat trivselregler i samarbete med föräldrar och elever.

Mobbning förekommer i liten omfattning. Vid akuta händelser använder skolan sig av en modifierad form av Farstamodellen. Föräldrarna involveras från början. På grund av de konflikter som ofta uppstår på skolan har personalen ett nära samarbete med föräldrarna. Föräldrarna är positiva till kontakten och ställer upp på samarbetet. Personalen uttrycker ett behov av stöd och handledning för att bättre hantera och lösa de konflikter som uppstår.

På skolan finns också ett mycket aktivt föräldraråd som är engagerat och gärna deltar i skolans aktiviteter. Rådet träffas två gånger per termin.

Skolan har tillgång till skolsköterska.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att arbetet kring normer och värden sker på ett aktivt sätt. Samtidigt framgår att konflikter och kränkningar pågår som personalen anser att de inte själva klarar av, vilket måste åtgärdas.

På skolan finns ett aktivt föräldraråd som har ett gott samarbete med personal och ledning.

Elevinflytandet behöver stärkas så att eleverna får ett större inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer och att alla elever får tillfälle att tillsammans med läraren behandla frågor som är av gemensamt intresse.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

På grund av elevernas olika förutsättningar och behov menar rektorn att skolan måste arbeta individanpassat utifrån varje enskild elevs behov. Inspektörsteamet kunde emellertid notera att det vid besöket på skolan i liten utsträckning förekom arbetsmetoder som byggde på en individanpassad undervisning. Undervis-

ningen upplevs som lärarstyrd och läroboksstyrd. Skolan arbetar som tidigare har nämnts med individuella utvecklingsplaner där eleverna inte upplever sig delaktiga.

Vid intervju med rektor framkommer att skolan påbörjat ett utvecklingsarbete för att skapa en röd tråd genom elevernas hela skolgång i grundskolan. Detta innebär bland annat, säger rektorn, att man strävar efter ett mera ämnesövergripande arbetssätt och att tydligare konkretisera de mål som gäller för verksamheten så att de blir kända av elever och föräldrar. Dessa frågor kommer framgent att diskuteras på de pedagogiska träffar som rektorn har tillsammans med personalen.

De elever som är i behov av särskilt stöd får detta bland annat från den specialpedagog som kommer till skolan. För att bättre hinna med de elever som är i behov av särskilt stöd har man infört s.k. flexitid på skolan. Detta innebär att några lärare startar kl. 07.40 i stället för 08.20. Den extra tiden används till att hjälpa de elever som väljer att komma till skolan lite tidigare.

Utvecklingssamtal genomförs en gång per termin. Utvecklingssamtalet ska vara ett samtal mellan tre likvärdiga parter. Eleverna uttrycker dock att det är de vuxna som pratar mest.

Undervisningen i slöjd, hem- och konsumentkunskap och idrott och hälsa genomförs vid Fågelforsskolan i Skillingaryd.

Förskoleklass, årskurs 1 och skolbarnsomsorgen har ett nära samarbete.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att skolans pedagogiska verksamhet är av god kvalitet. Skolan behöver dock utveckla den individanpassade undervisningen så att eleverna arbetar mera med sådana uppgifter. Det utvecklingsarbete som är påbörjat med syfte att skapa helhet i undervisningen bör fortsätta.

Eleverna bör ytterligare involveras i utvecklingssamtalen och i arbetet med de individuella utvecklingsplanerna för att de i högre grad skall bli delaktiga i sitt eget lärande.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskilds rättsäkerhet.

Ledningsgruppen på skolan består av rektor och två samordnare, den ena från skolan och den andra från förskolan. Rektorn har tjänstgjort som rektor för Klevshults skola sedan februari i år. Rektorn ansvarar också för den närliggande förskolan och för Fågelforsskolan årskurs 6-9. Personalen uttrycker att rektorn är en tydlig pedagogisk ledare med kännedom om verksamheten. Rektorn strä-

var efter att vara på skolan varje vecka och då delta i de arbetslagsträffar som genomförs.

Skolans kvalitetsredovisning ingår som en del i kommunens. Den uppfyller författningarnas krav. Den är framtagen i samarbete mellan skolledning och personal. Redovisningen är omfattande med många mål som ska utvärderas vilket gör att personalen uppfattar den som svårläst och inte upplever den som ett levande dokument i vardagsarbetet. Under innevarande år har en ny skolplan utarbetats och kvalitetsredovisningen gjorts mindre omfattande. Detta borde medföra en större möjlighet för redovisningen att bli det verktyg för att utveckla skolans verksamhet som man eftersträvar.

Någon lokal arbetsplan som utarbetats i samverkan mellan skolledning, elever, föräldrar och personal finns inte. Däremot finns flera arbetsplaner som har utarbetats av personalen utifrån kommunens skolplan och rektorsområdets utvecklingsplan.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att rektorn har en viljeinriktning att vara en pedagogisk ledare på skolan. Personal och föräldrar upplever också denna strävan som positiv och uttrycker att rektorn är en tydlig ledare. Skolans arbetsplaner bör utarbetas i samarbete med representanter för eleverna och deras vårdnadshavare.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Vid inspektionstillfället förekom inte elevens val på skolan. Detta är numera åtgärdat vilket innebär att skolan erbjuder eleverna breddning och fördjupning i olika ämnen form av elevens val från och med december månad innevarande år. Eleverna har möjlighet att välja mellan fyra olika aktiviteter där lärare, förskollärare och fritidspedagog samverkar bland annat inom hem- och konsumentkunskap och teknik. Även modeller för individanpassad fördjupning ska utvecklas framgent.

Adekvat information delas ut till berörda vid läsårets början.

Mindre avgifter förekommer vid t.ex. utflykter. Kommunen måste vara observant på att i verksamheten får det endast förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleven. En kommunal policy för kostnader kan utgöra ett stöd för skolledare och lärare så att kostnaderna inte blir för höga.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att skolan i stort tillhandahåller utbildning i den omfattning som anges i de statliga bestämmelserna. Den information som skolan delar ut och finns att tillgå är tillfredsställande.

Avgiftsbelagda inslag för eleverna är inte förenliga med kraven i skollagen.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Skolans lokaler är små och vid intervjun med rektorn berättar denne att skolan troligtvis kommer att byggas ut och restaureras.

Läromedel finns i den omfattning och kvalitet som kan krävas.

Samtliga lärare på skolan har adekvat utbildning för det arbete som bedrivs.

Under läsåret 2004/2005 kommer skolan att genomföra ett kompetensutvecklingsprojekt med inriktning mot betyg och betygssättning, en skola för alla och skolans uppdrag.

I omedelbar närhet till skolan finns folkbiblioteket. Detta används inte i den utsträckning som pedagogerna önskar, vilket bottnar i faktorer som personalen inte råder över.

Skolans datorer har uppkoppling mot Internet.

Skolan är inte anpassad för elever med funktionshinder. På skolan finns för tillfället inga elever med funktionshinder.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att det på skolan finns personal som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva.

Läromedel finns i den omfattning och kvalitet som krävs och utrustningen är av god kvalitet.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Klevshults skola övergripande är av god kvalitet. Skolans kunskapsresultat är goda, men klimatet mellan eleverna kan förbättras. Den nya rektorn har på kort tid vunnit personalens förtroende avseende det pedagogiska ledarskapet. Detta kan bli en avgörande faktor i skolans fortsatta utvecklings- och förändringsarbete.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- arbetet med att kränkningar helt upphör,
- arbetet med att tydliggöra för elever och föräldrar de mål som gäller för verksamheten,
- att utveckla elevernas inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer,
- att arbetsplaner upprättas i samverkan med företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare samt
- att utbildningen i alla avseenden är avgiftsfri.

Datum

Ort

2005-02-25

Lund

Arne Huseby

Gösta Karlsson